

Пропозиції Міністерства закордонних справ України

до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо засудження ідеології "руського міра"»

Ініціатори законопроєкту:

Дунда Олег Андрійович, Аліксічук Олександр Васильович

Реєстраційний номер: 5258 від 17.03.2021 р.

Пропозиції надаються до першого читання.

1. МЗС підтримує проєкт закону за умови доопрацювання.

2.1. Законопроєкт на момент підготовки Пропозицій МЗС не включений до Плану законопроєктної роботи Верховної Ради України на 2021 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України від 02.02.2021 № 1165-ІХ. Законопроєктом пропонується врегулювати окремі випадки, що фактично певною мірою врегульовані, як міжнародними актами у сфері захисту прав і свобод людини (Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 (ратифіковано Законом від 17.07.1997 № 475/97-ВР), Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 (ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР N 2148-VIII від 19.10.1973), так і актами вітчизняного законодавства (зокрема, Закон України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», Кримінальний кодекс України (наприклад, ст. 110, 436, 437, Кодекс України про адміністративні правопорушення та ін.). Тож доцільно визнати, що аналізований законопроєкт не має самостійного предмета регулювання, а шляхи розв'язання ідентифікованої проблеми містять належне обґрунтування і сприятимуть досягненню поставлених цілей. Разом із цим, відсутність засудження ідеології «руського міра» в резолюціях ООН, РЕ, ОБСЄ дещо ускладнюватиме позицію України з цього питання.

Аналіз положень законопроєкту, обґрунтування пояснювальної записки щодо необхідності його прийняття, інформаційно-аналітичні матеріали, що є у розпорядженні МЗС, дають підстави стверджувати, що ідеологія «руського міра» дуже часто використовується, насамперед публічними діячами Російської Федерації, її особами, уповноваженими на виконання функцій держави, як сукупність певних ідей, що посягають на територіальну цілісність України, її незалежність та суверенітет, виправдовують розв'язування та ведення агресивної війни, вчинення інших злочинів/міжнародно-протиправних діянь – окупації та анексії територій іноземних держав. У розумінні положень Стратегії національної безпеки і оборони України (Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020), Стратегії деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя (Указ Президента України від 24.03.2021 № 117/2021), Доктрини інформаційної безпеки України (Указ Президента України від 25.02.2017 № 47/2017) ідеологія «руського міру» містить ознаки потенційних та реальних загроз національній безпеці України, зокрема в зовнішньополітичній сфері.

2.2. Ідеологія «руського міра» є більше ніж «споріднена форма націоналсоціалізму (нацизму)». Ідеологією «руського міра» для виправдання

ДОКУМЕНТ СЕД МЗС АСКОД

Підписувач ДЖАПАРОВА ЕМІНЕ АЙЯРОВНА

Сертифікат 2B6C7DF9A3891DA1040000004A606000BC0DD001

Дійсний з 17.11.2020 17:41:32 по 17.11.2021 23:59:59

МЗС

411/301-501-41314-ВН від 19.04.2021

своїх злочинних дій послуговуються представники «ДНР» та «ЛНР». Також обгрунтованим виглядає прирівняння підтримки «руського міра» підтримці терористичній діяльності.

Заявою «Про визнання Україною юрисдикції Міжнародного кримінального суду щодо скоєння злочинів проти людяності та воєнних злочинів вищими посадовими особами Російської Федерації та **керівниками терористичних організацій «ДНР» та «ЛНР»**, які призвели до особливо тяжких наслідків та масового вбивства українських громадян», яка схвалена Постановою Верховної Ради України від 04.02.2015 № 145-VIII, Україна визнала юрисдикцію Міжнародного кримінального суду щодо злочинів проти людяності та воєнних злочинів, скоєних вищими посадовими особами Російської Федерації та керівниками терористичних організацій «ДНР» та «ЛНР», які призвели до особливо тяжких наслідків та масового вбивства українських громадян.

Крім того, визнання Верховною Радою України так званої самопроголошеної організації «ДНР» терористичною знайшло своє відображення у Заяві Верховної Ради України «Про трагічну загибель людей внаслідок терористичного акту над територією України», схваленій Постановою Верховної Ради України від 22.07.2014 № 1596-VII, Заяві Верховної Ради України «Щодо протидії поширенню підтримуваного Російською Федерацією міжнародного тероризму» схваленій Постановою Верховної Ради України від 22.07.2014 № 1597-VII, Зверненні Верховної Ради України до Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, національних парламентів держав - членів ЄС, США, Канади, Японії та Австралії щодо масового розстрілу людей під Волновахою в Україні, затвердженому Постановою Верховної Ради України від 14.01.2015 № 106-VIII, Заяві Верховної Ради України «Про відсіч збройній агресії Російської Федерації та подолання її наслідків», схваленій Постановою Верховної Ради України від 21.04.2015 № 337-VIII.

Отже, Верховною Радою України, як єдиним законодавчим органом державної влади, констатовано віднесення «ДНР» до терористичної організації, а відповідних осіб, які забезпечують їх функціонування, як учасників вказаної терористичної організації.

Крім того, така ж позиція міститься щонайменше в 3-х рішеннях Верховного Суду (від 05.02.2018 справа № 234/11703/15-к, від 15.02.2018 справа № 239/621/15-к, від 05.07.2018 справа № 225/6151/15-к), які погодилися із стороною обвинувачення щодо того, що обставина діяльності «ДНР» як терористичної організації підтверджується зверненням Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї Організації з безпеки і співробітництва в Європі, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання РФ державою-агресором», затвердженим Постановою Верховної Ради України від 27.01.2015 № 129-VIII.

Інструктивним у цьому зв'язку є рішення Європейського суду з прав людини у справі «HERRI BATASUNA AND BATASUNA v. SPAIN»¹ (від 30.06.2009 заява № 25803/04 та № 25817/04), у якому розглядалося питання заборони партій Herri Batasuna та Batasuna у зв'язку з прийняттям закону про політичні партії, який встановлював нові підстави для розпуску або тимчасової заборони політичних партій.

2.3. Проект закону порушує принцип правової визначеності. В Україні визнається і діє принцип верховенства права; Конституція України має найвищу юридичну силу; **закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй.**

Із конституційних принципів рівності і справедливості випливає вимога визначеності, ясності і недвозначності правової норми, оскільки інше не може забезпечити її однакове застосування, не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці і неминуче призводить до сваволі (пп. 5.4. п. 5 мотивувальної частини рішення Конституційного Суду України від 22.09.2005 № 5-рп/2005).

Європейський суд з прав людини у багатьох справах визначав: «Слід уважно розрізняти факти та оціночні судження. Наявність фактів можна довести, а правдивість оціночних суджень не можна».

Враховуючи необхідність дотримання принципу юридичної визначеності, сумнівним є використання у проєкті термінології, яка створює підстави для подальшого неоднозначного трактування запропонованих норм та які самі потребують певного змістовного роз'яснення, оскільки є загально сформульованими і такими, що дозволяються їх довільне тлумачення (наприклад, «збирання земель», «наддержава», «держава-цивілізація» тощо). Оціночні судження відповідно до вимог законодавчої та нормопроектувальної технік не повинні міститися у нормативно-правових актах.

Пропонується також уточнити зміст і обсяг символіки ідеології «руського міра».

**Перша заступниця Міністра
закордонних справ України**

Еміне ДЖАПАРОВА